

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય

વિરુદ્ધ

સીતારામ પોપટ વેતાલ અને અન્ય

૨૩ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૪

[ન્યાયમૂર્તિઓ અરિજીત પસાયત અને સી. કે. ઠક્કર]

ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩:

હાઈકોર્ટની જામીન-ગ્રાન્ટે રાજકીય દુશ્મનાવટને કારણે ખોટી અસરના આધારે ઉપર આરોપીઓને જામીન આપ્યા-અપીલ માં નક્કી કરવામાં આવ્યું કે , ગંભીર ગુનાઓના આરોપીઓને જામીન આપતા પહેલા, કોર્ટે પોતાને સંતોષ આપવો જોઈએ કે પુરાવાના આધારે, તેમની સામે પ્રથમ દૃષ્ટિએ કેસ ન ના હોય -જોકે, ગુણદોષો પર નિર્ણાયક તારણો જરૂરી નથી-જોકે ગુનાહિત પશ્ચાદભૂ આરોપીઓને જામીન આપવાના પ્રશ્નનો નિર્ધારક નથી, તેમ છતાં તેમની સુસંગતતાને સંપૂર્ણપણે અવગણી કરી શકાતી નથી-શસ્ત્રોની

વસૂલાત/ઓળખ પેરેડમાં આરોપીઓની ઓળખ/જામીન આપતા પહેલા વડી અદાલત દ્વારા અવગણવામાં આવેલી ગુનાહિત પશ્ચાદભૂની સુસંગતતા સંબંધિત હકીકતો-તેના સમર્થનમાં કોઈ સામગ્રી વિના અનુમાનોના આધારે વડી અદાલતની તપાસ જામીનની મંજૂરી વાજબી નથી-વડી અદાલતના સેનના આદેશને રદ કર્યો.

સામાવાળાઓએ કથિત રીતે મૃતક પર હુમલો કર્યો હતો, જે ઈજાના કારણે મૃત્યુ પામ્યો હતો. સામાવાળાઓ સામે એફ. આઈ. આર. નોંધવામાં આવી હતી. તેમની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને પોલીસે તેમની સામે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૭ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ કરવા બદલ આરોપપત્ર દાખલ કર્યું હતું. સામાવાળાઓએ જામીન અરજીઓ દાખલ કરી હતી. વડી અદાલત તેમને આ આધાર પર જામીન આપ્યા હતા કે રાજકીય દુશ્મનાવટના કારણે તેમને ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યા હતા. એટલે વર્તમાન અપીલ.

અપીલકર્તા-રાજ્ય વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વડી અદાલત ગુનાની ગંભીરતા અને આરોપીઓના ગુનાહિત ઇતિહાસની પ્રશંસા કર્યા વિના જામીન મંજૂર કર્યા હતા; અને જામીન મંજૂર થયા પછીથી તેઓ ગંભીર ગુનાઓમાં સંડોવાયેલા છે અને નિયમિતપણે અદાલતમાં હાજરી આપતા નથી.

અપીલને મંજૂરી આપતા, અદાલતે

ઠેરવ્યું: ૧.૧. જામીન આપતી વખતે, અદાલતોએ આદેશમાં, ખાસ કરીને જ્યાં આરોપી પર ગંભીર ગુનો કરવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય ત્યાં જામીન કેમ આપવામાં આવી રહ્યા હતા તે પ્રથમ દૃષ્ટિએ તારણ કાઢવાના કારણો દર્શાવવા પડે છે. જામીન માટેની અરજી સાથે કામ કરતી અદાલતોએ જામીન આપતા પહેલા અન્ય સંજોગો ઉપરાંત નીચેના પરિબલો પર પણ વિચાર કરવો જરૂરી છે:

૧. આરોપની પ્રકૃતિ અને દોષિત ઠેરવવાના કિસ્સામાં સજાની તીવ્રતા અને સહાયક પુરાવાની પ્રકૃતિ;

૨. સાક્ષી સાથે ચેડા થવાની વાજબી આશંકા અથવા ફરિયાદીને ધમકીની આશંકા;

૩. આરોપના સમર્થનમાં કોર્ટનો પ્રથમ દૃષ્ટિએ સંતોષ.

આવા કારણોના કોઈપણ ક્રમ મનની બિન-અરજીથી પીડાય છે.

[૬૯૯-G-H; ૭૦૦-A-B]

રામ ગોવિંદ ઉપાધ્યાય વિરુદ્ધ સુદર્શન સિંહ અને અન્ય, [૨૦૦૨] ૩ એસસીસી ૫૯૮; પુરાણ વગેરે. વી. રામભિલાસ અને અબ્ર. વગેરે. (૨૦૦૧) ૬ એસ. સી. સી. ૩૩૮ અને કલ્યાણ ચંદ્ર સરકાર વિરુદ્ધ રાજેશ રંજન ઉર્ફે પપ્પુ યાદવ અને અબ્ર. જે. ટી. (૨૦૦૪) ૩ એસ. સી. ૪૪૨ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૧.૨. જામીન અરજીને ધ્યાનમાં રાખીને પક્ષકારો દ્વારા વિનંતી કરાયેલા મુદ્દાઓ અંગે નિર્ણાયક તારણની અદાલત પાસેથી અપેક્ષા રાખવામાં આવતી નથી, તેમ છતાં કારણો આપવું એ ગુણ અથવા અવગુણોની ચર્ચા કરતા અલગ છે. પરંતુ જામીન આપવાના તબક્કે પુરાવાની વિગતવાર તપાસ અને કેસની ગુણવત્તાના વિસ્તૃત દસ્તાવેજો હાથ ધરવાની જરૂર નથી. [૭૦૦-સી-ડી]

૧.૩. વડી અદાલત પરીક્ષણ ઓળખ પરેડમાં હથિયારોની પુનઃપ્રાપ્તિ અને આરોપીઓની ઓળખના તથ્યને હળવાશથી નકારી કાઢ્યું છે. તે એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યું હતું, જે ખોટા કેસને કારણે ઘડવામાં આવ્યો હતો તે બતાવવા માટે તેની સામે કોઈ સામગ્રી વિના અનુમાન પર આધારિત હતું. ૧ રાજકીય દુશ્મનાવટ. ઉત્તરદાતાઓના ભૂતકાળની નોંધ લેવામાં આવી હોવા છતાં, તેઓ તાજેતરના ભૂતકાળના ન હતા તે આધાર પર તેને હળવાશથી બાજુ પર મૂકી દેવામાં આવ્યા હતા. ભલે ગુનાહિત ઇતિહાસ હંમેશા જામીન આપવામાં આવે કે

નહીં તે પ્રશ્નનો નિર્ધારક ન હોય, તેમ છતાં તેમની સુસંગતતાને સંપૂર્ણપણે અવગણી શકાય નહીં. સામાવાળાઓને જામીન આપવાનું યોગ્ય લાગતું નથી, તેથી વડી અદાલતના આદેશને રદ કરવામાં આવે છે. [૭૦૦-ઈ-એફ-જી]

૧.૪. જો આરોપી નિયત તારીખે કોર્ટમાં હાજર ન થાય, તો કાયદામાં ઉપલબ્ધ હોય તેવી કાર્યવાહી કરવા માટે ટ્રાયલ કોર્ટ માટે તે ખુલ્લું છે. [૭૦૦-એફ]

ફોજદારી અપીલીય હક્કમત: ફોજદારી અપીલ નંબર ૯૨૧/૨૦૦૪.

ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન નંબર ૪૧૧/૨૦૦૩ માં બોમ્બે વડી અદાલતના રપ. ર. ૨૦૦૩ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા તરફે રવિન્દ્ર કેશવરાવ એડસુર.

સામાવાળાઓ તરફે શિવાજી એમ. જાધવ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તી અરિજીત પસાયત દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો. પરવાનગી આપવામાં આવી.

મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય બોમ્બે વડી અદાલતના વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા સામાવાળાઓને (ત્યારબાદ 'આરોપી' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) જામીન આપતા આદેશની કાયદેસરતા પર સવાલ ઉઠાવે છે.

અપીલના નિકાલ માટે જરૂરી પૃષ્ઠભૂમિ હકીકતો આવશ્યકપણે નીચે મુજબ છે:

૨૦.૧૧.૨૦૦૦ ના રોજ એક હનુમંત વિહ્વલ ચૌધરી (ત્યારબાદ 'મૃતક' તરીકે ઓળખાય છે) ને અનેક વ્યક્તિઓના હુમલાને કારણે હત્યાનો સામનો કરવો પડ્યો હતો. સામાવાળાઓ સહિત છ વ્યક્તિઓ સામે કાયદો અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો. જોકે પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં તેમના નામ ખાસ કરીને આરોપી તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યા હતા, તેમ છતાં તેઓ કથિત રીતે ફરાર થઈ ગયા હોવાના આધારે અનુક્રમે ૩. ૫. ૨૦૦૨ અને ૨૦. ૫. ૨૦૦૨ સુધી તેમની ધરપકડ થઈ શકી ન હતી. તેમની ધરપકડ કરવામાં આવ્યા પછી, પરીક્ષણ ઓળખ પરેડ યોજવામાં આવી હતી જ્યાં તેમની ઓળખ કરવામાં આવી હતી. દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ની કલમ ૩૦૨ (ટૂંકમાં 'આઈ.પી.સી.') હેઠળ દંડનીય ગુનાઓ કરવા માટે આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. જ્યારે મામલો આ રીતે ઊભો હતો ત્યારે સામાવાળાઓએ બોમ્બે વડી અદાલત સમક્ષ જામીન માટેની અરજી દાખલ કરી હતી, જેણે વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા જામીન માટેની અરજી સ્વીકારી

હતી, મુખ્યત્વે આ આધાર પર કે આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું અને બંનેની ગુનાહિત પૃષ્ઠભૂમિ હોવા છતાં, ૧૯૯૧, ૧૯૯૩ અને ૧૯૯૬ સંબંધિત કેસ અને તાજેતરના ભૂતકાળના નથી. વડી અદાલતને લાગ્યું કે રાજકીય દુશ્મનાવટની બેવડી અસર હોવા છતાં, અરજદારોને જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવશે કારણ કે તેઓએ દલીલ કરી હતી કે રાજકીય દુશ્મનાવટને કારણે તેમને ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યા છે. જોકે જામીન માટે અરજદારો દ્વારા શું વલણ અપનાવવામાં આવ્યું હતું તે આદેશમાંથી ખૂબ સ્પષ્ટ નથી અને રાજ્ય એવું લાગે છે કે આરોપી વ્યક્તિએ દલીલ કરી હતી કે અંધારામાં કથિત ઘટના બની હતી અને જમ કરાચેલા હથિયારો પર કોઈ લોહીના ડાઘા મળ્યા ન હતા અને રાજકીય દુશ્મનાવટને કારણે તેમને ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યા છે. રાજ્યએ દલીલ કરી હોવાનું જણાય છે કે આરોપપત્રમાં છણાવટ કરવામાં આવી છે અને આરોપી વ્યક્તિઓ ભૂતકાળમાં ગંભીર ગુનાઓમાં સામેલ હતા. કમનસીબે, ઓર્ડર આ પરિબળોને સ્પષ્ટ રીતે પણ દર્શાવતો નથી.

અપીલકર્તા-રાજ્યના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે વડી અદાલત વ્યવહારીક રીતે બિન-વાજબી આદેશ દ્વારા ગુનાઓની ગંભીરતા અને ગુનાહિત પૂર્વભૂમિની પ્રશંસા કર્યા વિના જામીન મંજૂર કર્યા છે. એ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે ત્યારબાદ પણ વર્તમાન સામાવાળાઓ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૪ સાથે વાંચીને કલમ ૩૦૨, ૩૬૪, ૨૦૧ અને મહારાષ્ટ્ર સંગઠિત અપરાધ

નિયંત્રણ અધિનિયમ, ૧૯૯૯ (ટૂંકમાં 'અધિનિયમ') ની કલમ ૩ (૧) (જ) હેઠળ ગુનાઓ સાથે સંકળાયેલા કેસોમાં સામેલ હતા. વધુમાં એ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે એક આરોપી સીતારામ વેતાલ નિયમિત રીતે કોર્ટમાં હાજર રહેતો ન હતો અને અગાઉની છેલ્લી ત્રણ તારીખોથી તે કોર્ટમાં હાજર થયો ન હતો. સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે જામીન આપવાનો આદેશ ઘણા સમય પહેલા પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને માત્ર એટલા માટે કે કેટલાક આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા છે જે આરોપીને દોષિત સાબિત કરતા નથી કારણ કે રાજકીય દુશ્મનાવટને કારણે ખોટા કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યા છે અને તેથી, પછીના કેસોની કોઈ સુસંગતતા નથી.

આદેશમાં, ખાસ કરીને જ્યાં આરોપી પર ગંભીર ગુનો કરવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય ત્યાં જામીન કેમ આપવામાં આવી રહ્યા હતા તે પ્રથમ દૃષ્ટિએ તારણ કાઢવાના કારણો દર્શાવવાની જરૂર છે. જામીન માટેની અરજી સાથે કામ કરતી અદાલતોએ અન્ય સંજોગો વચ્ચે, જામીન આપતા પહેલા નીચેના પરિબલો પણ ધ્યાનમાં લેવા જરૂરી છે, તે છે:

૧. આરોપની પ્રકૃતિ અને દોષિત ઠેરવવાના કિસ્સામાં સજાની તીવ્રતા અને સહાયક પુરાવાની પ્રકૃતિ;

૨. સાક્ષી સાથે ચેડા થવાની વાજબી આશંકા અથવા ફરિયાદીને ધમકીની આશંકા;

૩. આરોપના સમર્થનમાં કોર્ટનો પ્રથમ દષ્ટિએ સંતોષ.

રામ ગોવિંદ ઉપાધ્યાય વિરુદ્ધ સુદર્શન સિંહ અને અન્યોમાં આ અદાલત દ્વારા નોંધવામાં આવ્યું હતું તેમ આવા કારણોના કોઈપણ આદેશને મગજના બિન-ઉપયોગથી પીડાય છે. , [૨૦૦૨] ૩ એસ. સી. સી. ૫૯૮, પુરાણ વગેરેરામબિલાસ અને અન્યો વગેરે. [૨૦૦૦] ૬ એસ. સી. સી. ૩૮૮ અને કલ્યાણ ચંદ્ર સરકાર વિરુદ્ધ રાજેશ રંજન ઉર્ફે પપ્પુ યાદવ એન્ડ અનર્સ, જે. ટી. (૨૦૦૪) ૩ એસ. સી. ૪૪૨.

જામીન અરજીને ધ્યાનમાં રાખીને પક્ષકારો દ્વારા વિનંતી કરાયેલા મુદ્દાઓ અંગે નિર્ણાયક તારણની અદાલત પાસેથી અપેક્ષા રાખવામાં આવતી નથી, તેમ છતાં કારણો આપવું એ ગુણ અથવા અવગુણોની ચર્ચા કરતા અલગ છે. ઉપર નોંધ્યા મુજબ, જામીન આપવાના તબક્કે પુરાવાની વિગતવાર તપાસ અને કેસની ગુણવત્તાના વિસ્તૃત દસ્તાવેજીકરણ હાથ ધરવાની જરૂર નથી. પરંતુ તેનો અર્થ એ નથી કે જામીન આપતી વખતે જામીન કેમ આપવામાં આવી રહ્યા હતા તે પ્રથમ દષ્ટિએ તારણ કાઢવા માટેના કેટલાક કારણો સૂચવવાની જરૂર નથી.

વડી અદાલત પરીક્ષણ ઓળખ પરેડમાં હથિયારોની પુનઃપ્રાપ્તિ અને ઓળખની હકીકતને હળવી રીતે નકારી કાઢી છે. તેનો નિષ્કર્ષ કે રાજકીય દુશ્મનાવટની બેવડી અસર હોય છે, તે રાજકીય દુશ્મનાવટને કારણે ખોટો કેસ ઘડવામાં આવ્યો હતો તે દર્શાવવા માટે તેની સામે કોઈ સામગ્રી વગરના અનુમાનો પર આધારિત હતો. વધુમાં વર્તમાન ઉત્તરદાતાઓના પૂર્વજોની નોંધ લેવામાં આવી હોવા છતાં તેમને આ આધાર પર હળવાશથી બાજુ પર મૂકી દેવામાં આવ્યા હતા કે તેઓ તાજેતરના ભૂતકાળની વાત કરતા નથી. ભલે ગુનાહિત ઇતિહાસ હંમેશા જામીન આપવામાં આવે કે નહીં તે પ્રશ્નનો નિર્ધારક ન હોય, તેમ છતાં તેમની સુસંગતતાને સંપૂર્ણપણે અવગણી શકાય નહીં. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે આરોપી સીતારામ વેતાલ નક્કી કરેલી તારીખે કોર્ટમાં હાજર નથી થઈ રહ્યા. જો તે ખરેખર આવું છે, તો કાયદામાં લેવા માટે ઉપલબ્ધ હોય તેવી કાર્યવાહી કરવા માટે ટ્રાયલ કોર્ટ માટે તે ખુલ્લું છે.

ઉપરોક્ત ઢ્રષ્ટિકોણથી જોવામાં આવે તો સામાવાળાઓને જામીન આપવાનું યોગ્ય લાગતું નથી. તદનુસાર, સામાવાળાઓને જામીન આપતો વડી અદાલતનો આદેશ રદ કરવામાં આવે છે. અપીલની મંજૂરી છે.

એસ. કે. એસ.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.